

Хистерија око радника из Гане

Хистерија око радника из Гане

rs.politsturm.com

2025-07-29

5 мин. читања

Током посете министра спољних послова Србије Гани, у ондашњим медијима објављена је информација да су две земље у завршним фазама закључивања споразума о мобилности радне снаге чији је циљ стварање могућности за запошљавање радника из Гане у Србији.

Друштвеним мрежама се као пожар проширила вест да ће Србија у наредном периоду увести 100.000 радника из Гане, међутим истина је ипак другачија. Српски министар нагласио је да је ове године планирано да се изда укупно 100.000 радних дозвола за стране држављане, а Гана је заинтересована да искористи ову прилику и обезбеди себи квоту у покушају решавања незапослености у сопственој земљи.

Број издатих дозвола за странце последњих година константно се увећава:

2021	23,000
2022	35,000
2023	50,000
2024	35,000

Подаци о секторској структури нису доступни али процењује се да највише страних радника ради у грађевинском, индустријском и пољопривредном сектору, а све чешће и у услужним делатностима (одржавање, туризам, достава).

Након потпуне рестаурације капитализма, демографска слика Србије као и осталих земаља централне и источне Европе континуирано се погоршава. Демографска катастрофа огледа се у истовременом паду наталитета и порасту стопе смртности као и у масовној емиграцији младог и радно способног становништва.

Србија на конто тога бележи просечан пад од око 70 хиљада становника годишње и не назире се крај таквом тренду који са собом носи далекосежне економске последице.

Мањак радне снаге лимитира могућност привредне експанзије, поготово у случају нашег економског модела заснованог на радно интензивним страним директним инвестицијама (СДИ) и државним инфраструктурним пројектима.

У последње време све се гласније чују мишљења да је поменути модел раста исцрпљен, што поткрепљују овогодишњи подаци о смањењу прилива инвестиција из иностранства.

ММФ у свом последњем извештају за Србију такође апострофира проблем пада СДИ, а међу највеће узроке пада уврштава дефицитарну и неадекватно обучену радну снагу као и чињеницу да Србија губи на атрактивности због компаративног раста зарада.

Незапосленост у Србији је и даље присутна (9.1%), нарочито међу младима (24%), па се чини да постоји даљи простор за отварање нових радних места. Међутим, проблеми тржишта рада не могу се упаковати у прост математички модел.

Поред ниске зараде, необученост радне снаге, тешки услови рада, али и низак перцепирани друштвени статус главни су проблеми приликом запошљавања у одређеним секторима. То се највише односи на управо поменуте секторе грађевинарства, просте индустрије, пољопривреде, комуналних услуга и слично. У таквим околностима, одређен броји људи, нарочито младих, радије ће чекати бољу прилику за запослење или ће отићи у иностранство на рад, макар и сезонски.

Проблем мањка адекватно квалификоване радне снаге држава покушава да ублажи кроз промоцију дуалног образовања, чак и враћања људи из пензије (нпр. возачи аутобуса) али учинак тих мера је слаб и главни проблеми остају нерешени.

Увоз радне снаге намеће се као лако доступно и добро опробано решење.

Радници који долазе у Србију, у највећем проценту су мануелни радници који долазе из неразвијених земаља глобалног југа. Ондашњи сурови услови живота терају људе да се масовно исељавају у развијеније крајеве света. Такви радници, који беже од сиромаштва и беде, спремни су да раде за мању накнаду, више сати и у тежим условима него домицијелно становништво само како би себе прехранили и послали какву новчану помоћ назад кући. Са друге стране, дознаке из иностранства често су значајан извор економске активности у матичним земљама. Национална буржоазија на тај начин стиче корист од прилива девиза и од повећања тражње за производима и услугама.

Миграција радника у оваквим условима јесте неминовна, али као што видимо процес се не одвија потпуно стихијски и спонтано.

Капитал привлачи радну снагу коју може додатно експлоатисати у покушају да реши унутрашње контрадикције. Јасно је да се мигранти увозе плански као јефтина радна снага како би се решио проблем нарастајућих зарада и стриктно се таргетирају сектори у којима су проблеми најакутнији.

Небрига, малтретирање на радном месту и друштвено занемаривање проблеми су са којима се у некој мери суочавају сви радници, али су имигранти нарочито њима подложни. Најекстремнији пример сурове експлоатације у Србији десио се 2021. године у Зрењанину, када је за потребе изградње фабрике „Линг Лонг“ ангажовано преко 400 Вијетнамских радника који су као робови живели у нехуманим условима. Приликом доласка у земљу, послодавац им је одузео пасоше и присилио да живе у безусловном колективном смештају без права одласка или промене посла.

Повећана понуда рада природно води ка оштријој конкуренцији међу радницима која обара цену радне снаге. Пример фабрике „Меи Та“, која је отпустила неколико стотина домаћих радника како би их директно заменила јефтинијим радом из иностранства пластично показује суровост конкуренције.

Очигледно, радници из Бангладеша и Шри Ланке нису пошли у поход да освоје наше крајеве и дестабилизују друштво, већ закони тржишта рада који владају глобално приморавају људе да се селе с крај на крај на света како би обезбедили опстанак себи и породици. Радници долазе у Србију бежећи од беде из својих земаља на исти начин као што и српски радници траже бољи живот у иностранству. Са једне стране, буржоазија апсолутно профитира од либерализације кретања рада, али са друге, није у стању да оваквим

политикама превазиђе контрадикције чије последице сноси огромна већина становништва без обзира на националност и порекло. Како би се мистификовали прави узроци кризе активно се пропагандно подстиче сукоб између две групе радника.

Антиимигрантска расположења, разне теорије о „замени становништва“ све агресивније заузимају место у јавном дискурсу, нарочито у Европи и Северној Америци. Друштвена мрежа „X“, истиче се по количини расистичког и фашистичког садржаја чији утицај подупире раст десничарских сентимената међу гласачима. Власник платформе, Илон Маск, и сам јавно наступа против имиграције, док у исто време његове фирме запошљавају имигранте који су директно доведени из иностранства.

Имиграционо питање једно је од најактуелнијих и најконтроверзнијих питања у развијеном свету, али никако није јединствено само садашњем тренутку. Од како је рад постао роба којом се тргује на тржишту постоји феномен миграције рада који је увек на исти начин праћен лицемерством буржоазије која истовремено експлоатише стране раднике и окривљује их за све друштвене проблеме.

Амерички капиталисти су на пример масовно регрутовали италијанске раднике на прелазу између 19. и 20. века за рад на грађевини, на железници, у рудницама и слично. Исте те Италијане новине су представљале као људе огрезле у криминалу, повезане с мафијом који угрожавају америчке вредности. Сличан пример је и са југословенским радницима који су крајем шездесетих година масовно одлазили у Немачку којој је била потребна велика количина радника у нарастајућем индустријском сектору. „Гастарбајтери“ одвојени од породица који су радили најтеже послове били су стигматизовани као прљави, необразовани и некултурни.

Безброј је сличних историјских примера нетрпељивости између домаћих и страних радника чак и исте вере и боје коже који су стимулирани буржојском пропагандом.

Истина је да миграције ублажавају одређене системске проблеме, али у другим аспектима појачавају контрадикције. Прекомерна експлоатација која материјално и духовно уништава раднике, мањак стамбеног простора, неадекватна здравствена заштита и образовање, повећање сиромаштва а самим тим и ситног криминала само су неки од реалних проблема који постају израженији.

Буржоазија не може либералном реториком да одговори на овакве изазове у оквирима капиталистичког система. Затварањем очију пред проблемима који се усложњавају крчи се пут радикално десним елементима и фашизацији друштва који сваког дана јачају.

Пратећи тенденције, очекивано је да ће миграционо питање и у Србији све више добијати на значају. На конкретном примеру, видимо од самог почетка да се овом питању приступа сензационалистички, уз обимно ширење флоскула, стереотипа и теорија завере. Теорије о замени домаћег становништва ради уништења „беле хришћанске расе“ или о довлачењу сиромашних послушника који ће беспоговорно гласати за владајућу странку брзо су се наметнуле као доминантне. Радници, остављени на немилост капиталистичком изабљивању и привредној анархији немају лукуз да потпадају под утицај оваквих манипулација. Подробна анализа стварних узрока проблема, и научни приступ њиховом решавању једини је алат у њиховој борби за превазилажење експлоататорског система.

Капитал је одавно превазишао националне оквире и путем замршене мреже сарадње и конкуренције суверено влада глобалним друштвено-економским процесима.

На спрам тога, обесправљени радници широм света који преживљавају продајом своје радне снаге налазе се у истоветном положају без обзира на расу, културу или религију. Препознавање те основне чињенице данашњег друштвеног поретка и следствено развијање класне солидарности основни је корак на путу грађења новог друштва.

Супротно, безумни сукоб међу радницима позива капиталистичку класу да успостави још жустрију и отворенију диктатуру и додатно обесправи како стране, тако и домаће раднике.

Оригинални чланак